

Een revolutie op het schoolplein

In één schoolgeneratie (2030) een speels en natuurlijk schoolplein bij iedere school

SPEELSE & NATUURRIJKE
SCHOOLPLEINEN

JANTJE BETON
STOP MET HET SPUITEN
ivn natuur
educatie

1

De Droom

In één schoolgeneratie (2030) een speels en natuurlijk schoolplein bij iedere basisschool in Nederland, dat in de pauze, tijdens de les én na schooltijd gebruikt wordt als plek voor spel, ontwikkeling en ontmoeting.

2

Waarom?

Het gemiddelde schoolplein in Nederland is op veel plekken nog een slecht gebruikte ruimte. Terwijl deze ruimte kansen biedt voor urgente uitdagingen op het gebied van gezondheid, klimaat, ruimte en onderwijs.

3

Wat is er nodig?

Er zijn voorbeelden van hoe het wél kan, maar we zijn er nog lang niet. Het is tijd om de krachten te bundelen in een 'Nationaal Actieplan', om zo landelijk én lokaal te zorgen voor een revolutie van het schoolplein.

4

Hoe gaan we dat doen?

Voor onze droom is ondersteuning nodig. Het Nationaal Actieplan bestaat uit (1) een Nationaal Schoolplein Fonds, (2) een Schoolpleinbrigade en (3) een Kennispunt Schoolpleinen. Zo is er geld, mankracht en kennis/inspiratie voor elk plein in Nederland.

Doe je mee?

Een revolutie op het schoolplein

Onze droom

In één schoolgeneratie (2030) een speels en natuurrijk schoolplein bij iedere school.

Een buitenruimte rond de school;

- 1) die de natuur terug brengt in de dagelijkse speel- en leeromgeving van kinderen¹;
- 2) die door de inrichting uitdaagt om meer en gevarieerder te bewegen, te spelen en te leren;
- 3) die niet alleen een pauzeplek is, maar ook minimaal 25% van de onderwijstijd benut wordt als buitenlokaal;
- 4) die ook buiten schooltijd een plek voor kinderen in de buurt is om te spelen.

Aanleiding

Het Nederlandse schoolplein is op dit moment op veel plekken nog een slecht gebruikte ruimte. Een pauzeplek waar al meer dan 100 jaar de tijd stil lijkt te staan. Binnen de schoolmuren hebben moderne onderwijsopvattingen de afgelopen eeuw gezorgd voor veranderingen in de inrichting en het gebruik met het oog op verbetering van de ontwikkelingskansen van kinderen. Van de introductie van het digibord tot moderne inrichting van het klaslokaal met flexibele opstellingen. De buitenruimte van de school ziet er al die tijd nog hetzelfde uit en het aantal beschikbare vierkante meters buitenruimte per kind is de afgelopen decennia kleiner geworden. 80% van de schoolpleinen in Nederland is een te krappe stenen woestijn die slechts 1% van de onderwijstijd gebruikt wordt².

Waarom een revolutie op het schoolplein

Een speelse en natuurlijke buitenruimte bij de school biedt kansen³ voor meerdere uitdagingen van deze tijd op het gebied van gezondheid, klimaat, ruimte en onderwijs. Zo daagt het kinderen uit tot meer en gevarieerder speel- en beweeggedrag. Vormt het schoolplein het best geventileerde klaslokaal van de school waar meer kinderen tot bloei kunnen komen. Biedt het schoolplein ook na schooltijd een natuurlijke huiskamer voor de buurt om te ontmoeten, spelen en bewegen. Zorgt meer groen voor minder hittestress en betere waterberging bij piekbuien en tenslotte biedt het de natuur een thuis in de bebouwde omgeving in tijden van verlies van biodiversiteit.

Ook de leerkrachten zelf zien de meerwaarde in van verandering in de inrichting en het gebruik van de buitenruimte. Uit onderzoek (DUO 2021⁴) blijkt dat leerkrachten inschatten dat leerlingen idealiter 25% van de onderwijstijd buiten krijgen. Een geschikte ruimte, voldoende materiaal en kennis over buitenles vormen nu de voornaamste drempels om de stap over de drempel te zetten.

Beweging van onderop

De afgelopen 5 jaar zijn ongeveer 1500 schoolpleinen op de schop gegaan. Een stille onderwijsrevolutie van onderop is op gang gebracht. Dit dankzij de inzet van bevlogen schoolleiders, leerkrachten, kinderen en ouders, ondersteund door de kennis en

kunde van maatschappelijke organisaties en de financiële ondersteuning van provincies, gemeenten en maatschappelijke fondsen. Dankzij initiatieven als de Nationale Buitenlesdag en de Dynamische Schooldag wordt het schoolplein ook steeds meer gezien als plek voor spelen én leren. In het vernieuwde Kwaliteitskader Huisvesting⁵ is de opvatting over een kwalitatieve buitenruimte rond een school daardoor veranderd.

Tijd voor impact!

Om van een speelse en natuurlijke oase rond iedere school het nieuwe normaal te maken en de buitenruimte rond scholen ook echt te benutten om kinderen tot bloei te laten komen is meer nodig. Lokale en regionale fondsen zijn vaak snel uitgeput en niet in elke regio beschikbaar. De kwaliteit van de aanpassingen is regelmatig suboptimaal. Met als grootste risico dat na een paar jaar het schoolplein weer terug gebracht wordt naar een stenen woestijn. Veel scholen zoeken naar kennis en middelen om de buitenruimte aan te pakken en anders gebruik te implementeren. Als we alleen bij nieuwbouw en renovatie de te krappen stenen woestijn als schoolplein laten uitsterven dan duurt het zo'n 90 jaar voordat iedere school beschikt over een speelse en natuurlijke buitenruimte. Tijd om de krachten in een Nationaal Actieplan te bundelen en het mogelijk te maken voor scholen om binnen één schoolgeneratie een speelse en natuurlijke buitenruimte voor kinderen te realiseren. Op naar een revolutie op het schoolplein!

1 En daarmee tegelijkertijd een bijdrage levert aan klimaatadaptatie en het versterken van biodiversiteit

2 www.buitenlesdag.nl/wp-content/uploads/2021/12/Factsheet_BLD2021-1.pdf

3 www.jantjebeton.nl/uploads/downloads/de-waarde-van-een-natuurrijke-gezonde-buitenruimte-rond-scholen-61233c9f1b724.pdf

4 www.buitenlesdag.nl/wp-content/uploads/2021/12/Factsheet_BLD2021-1.pdf

5 https://www.ruimte-ok.nl/sites/default/files/2021-05/Kwaliteitskader_Huisvesting_2021.pdf

Een Nationaal Actieplan

Voor onze droom is ondersteuning nodig. Het Nationaal Actieplan bestaat uit drie onderdelen:

1. Een **Nationaal Schoolplein Fonds** voor de transitie van stenen woestijnen naar een speelse en natuurlijke oases rondom de scholen, zodat voor iedere school de middelen beschikbaar zijn om het schoolplein te transformeren en capaciteit opbouwen om het te gebruiken;
2. De **Schoolpleinbrigade** ondersteunt scholen (lokaal) bij de aanpak van het schoolplein en het gebruik ervan;
3. Het **Kennispunt Schoolpleinen** zorgt voor (landelijke) kennisontwikkeling rondom inrichting en gebruik van het schoolplein, helpt knellende regelgeving in beeld te krijgen en verbindt verschillende initiatieven en vraag en aanbod (koppelkansen).

Doe je mee?

De droom en opzet voor het Nationaal Actieplan is tot stand gekomen met behulp van de provincie Noord-Brabant, Gezonde School, KVLO, JOGG, Kenniscentrum Ruimte-OK, de Vrije Universiteit Amsterdam, Kenniscentrum Sport en Bewegen, Sportivate, Vereniging GDO (netwerk van 140 lokale NME-organisaties), Gemeente Tilburg en Natuurmuseum Brabant.

Ook meedoen? Neem contact op met IVN of Jantje Beton:

- Vincent van der Veen: v.van.der.veen@ivn.nl
- Marlies Bouman: m.bouman@jantjebeton.nl

Acquisitie n.a.v. deze oproep wordt niet op prijs gesteld.

SPEELSE & NATUURRIJKE
SCHOOLPLEINEN

